

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 10/2005 vp**

Hallituksen esitys laiksi puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallintovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 14 päivänä lokakuuta 2004 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 4 §:n muuttamisesta (HE 187/2004 vp) valmis-televasti käsiteltäväksi hallintovaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto hallintovaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- poliisiylitarkastaja Eero Laine, sisäasiainministeriö
- professori Mikael Hidén
- professori Olli Mäenpää
- professori Ilkka Saraviita
- professori Kaarlo Tuori
- professori Veli-Pekka Viljanen.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut

— pääesikunta.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 4 §:ää. Poliisilla on ehdotuksen mukaan oikeus saada puolustusvoimilta sotilaallisten voimakeinojen käyttöä edellyttävää virka-apua, jos se on välttämätöntä terrorismirikosten estämiseksi tai keskeyttämiseksi. Virka-apua pyytää pääsääntöön perusteella sisäasiainministeriö puolustusministeriöltä ja virka-avun antamisesta päättään valtioneuvostossa. Poikkeustilanteessa poliisin ylijohdo voi kuitenkin pyytää virka-apua pääesikunnalta, joka välittömästi päättää virka-avun antamisesta. Pyynnöstä ja päätöksestä on tällöin ilmoitettava viipymättä valtioneuvostolle. Puolustusvoimia ei saa muutoin määrätä eh-

dotuksessa tarkoitettuihin toimiin, ellei puolustusvoimien ylipäällikön toimivallasta muuta johdu.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa sääntelyä arvioidaan perustuslain 2 §:n 3 momentin kannalta julkisen vallan käytön lainalaisuudesta. Perusteluissa katsotaan, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Hallitus on kuitenkin pitänyt suotavana perustuslakivaliokunnan lausunnon pyytämistä esityksestä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sotilaallisten voimakeinojen käyttö. Poliisilla on ehdotetun 4 §:n 1 momentin nojalla oikeus saada puolustusvoimilta sotilaallisten voimakeinojen käyttöä edellyttävää virka-apua, jos se on välttämätöntä rikoslain 34 a luvussa tarkoitettujen terrorismirikosten estämiseksi tai keskeyttämiseksi.

Sotilaallisten voimakeinojen käytöllä voidaan puuttua useisiin perusoikeuksiin, kuten henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja omaisuuden suojaan. Ääritapauksessa tällaisten voimakeinojen käytöllä voidaan vaarantaa niiden kohteena olevien oikeus elämään. Sotilaallisten voimakeinojen käytön vaikutukset voivat lisäksi ulottua muidenkin henkilöiden kuin rikoksesta epäiltyjen perusoikeuksiin. Sääntelyä on arvioitava perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten kannalta. Sääntely on merkityksellistä myös perustuslain 2 §:n 3 momentin näkökulmasta. Sen mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin, ja kaikessa virkatoiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

Terrorismissa on kysymys yhteiskunnan perustoimintoja, oikeusjärjestystä sekä ihmisten henkeä, terveyttä ja turvallisuutta hyvin vakavasti vaarantavasta rikollisuudesta, jonka estämiselle ja keskeyttämiselle on perusoikeusjärjestelmän näkökulmasta varsin painavat perusteet. Toiminnan poikkeuksellisen vakava luonne on otettava huomioon myös arvioitaessa sitä vastaan käytettävien keinojen oikeasuhtaisuutta. Terrorististen tekojen laatu voi ääritapauksissa puoltaa poikkeuksellisten voimakeinojen käyttämistä.

Sääntelyn tarkkarajaisuuden kannalta on ongelmallista, ettei lakiehdotuksesta käy ilmi, mitä siinä tarkoitetaan sotilaallisilla voimakeinoilla. Eesityksen perusteluissa viitataan tältä osin aluevalvontalain 33 §:ään, jonka 1 momentin mukaan sotilaallisilla voimakeinoilla tarkoitetaan sotilaan henkilökohtaisen aseiden käyttöä voimakkaampaa, sotavarusteiden tapahtuvaa voiman käyttöä. Perusteluissa todetaan sotavarusteiksi esi-

merkiksi erityyppiset rynnäkkökivääriä voimakkaammat konetuliaseet, tykit, ohjukset ja räjähteet. Virka-aputilanteessa olisi perustelujen mukaan mahdollista käyttää myös sotavarusteiden varustettujen panssariajoneuvojen, sota-alusten ja sotilasilma-alusten aseistusta. Puolustusvoimien käytössä oleva sotavoima näyttäisi siten kuuluvan varsin kattavasti virka-apusääntelyn piiriin.

Ehdotettuun sääntelytapaan liittyvä peruluonteinen pulma on, ettei puolustusvoimilla ole voimassa olevan lainsäädännön eikä ehdotetun lain perusteella toimivaltaa käyttää sotilaallisia voimakeinoja rikoksen estämiseksi tai keskeyttämiseksi Suomen alueella. Voimakeinojen käyttö tällaisiin tarkoituksiin kuuluu ensisijaisesti poliisille. Eesityksessä onkin lähdetty siitä, että puolustusvoimien toimivalta voiman käyttöön perustuisi poliisilain 27 §:ään. Sen 3 momentin nojalla poliisimestä tämän pyynnöstä tai suostumuksella tilapäisesti avustavalla on oikeus käyttää poliisimiehen ohjauksessa sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, joihin poliisimies toimivaltansa nojalla hänet valtuuttaa. Edellytyksenä on, että poliisiin on välttämätöntä turvautua sivullisen voimakeinoapuun erittäin tärkeässä ja kiireellisessä poliisin virkatehtävässä. Vastaavanlainen sääntely sisältyy puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 6 §:n 2 momenttiin. Sen mukaan puolustusvoimien virka-apuosastoon kuuluvalla on erittäin tärkeässä ja kiireellisessä tehtävässä oikeus poliisin ohjauksessa käyttää sellaisia tehtävän suorittamisessa tarpeellisia voimakeinoja, joihin poliisimies hänet toimivaltansa nojalla valtuuttaa ja joita tilanne huomioon ottaen voidaan pitää puolustettavina.

Tällaiset säännökset yksittäisen poliisimiehen toimivallasta soveltuvat hyvin huonosti toimintaperusteiksi tilanteeseen, jossa on kysymys poliisin poikkeukselliseksi tarkoitettusta mahdollisuudesta saada puolustusvoimilta sotilaallisen voiman käyttöä sisältävää virka-apua. Poliisilla ei nimittäin lähtökohtaisesti ole oikeutta käyttää virkatehtävässä millaisia sotilaallisia

voimakeinoja tahansa, eikä puolustusvoimilla ole ehdotetun sääntelyn perusteella oikeutta käyttää muita kuin poliisin toimivaltaan nojautuvia voimakeinoja. Virka-apusääntelyllä ei laajenneta poliisin voimankäyttövaltuuksia eikä luoda puolustusvoimille poliisin toimivallasta riippumatonta uutta toimivaltaa. Näistä syistä ehdotettu sääntelytapa ei valiokunnan mielestä muodosta riittävää pohjaa arvioida esityksen perusteluissa esimerkkinä mainittuun terroristien haltuunottamaan ilma-alukseen mahdollisesti kohdistettavien sotilaallisten voimatoimien lainmukaisuutta.

Ehdotus muodostuu edellä esitetyn perusteella ongelmalliseksi sääntelyn täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden kannalta, etenkin kun otetaan huomioon, että sotilaallisen voiman käyttö sisältää mahdollisuuden puuttua poikkeuksellisen merkittävällä tavalla monien ihmisten useisiin perusoikeuksiin. Ehdotukseen liittyy näistä syistä ongelmia myös sääntelyn oikeasuhtaisuuden näkökulmasta. Lakiehdotusta on siksi täsmennettävä, jotta se voidaan näiltä osin käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Laista on ensinnäkin käytävä ilmi, mitä siinä tarkoitetaan sotilaallisilla voimakeinoilla. Esityksen perustelumainintoja ja niissä olevaa viittoa aluevalvontalakiin ei näiltä osin voida pitää riittävinä. Pyrkimyksenä tulee olla säädettävän lain tarpeisiin pohjautuva sellainen säännös, jolla poliisin oikeus saada puolustusvoimilta virka-apua rajataan koskemaan vain virka-aputehtävissä käytettäviksi soveltuvia voimakeinoja.

Toiseksi laista tulee ilmetä ehdotettua selkeämmin, millä edellytyksillä virka-apu voi sisältää sotilaallisten voimakeinojen käyttöä. Ehdotetun 4 §:n 1 momentin säännökseen asiasta liittyy jonkinlaista kehämäisyyttä. Sen perusteella sotilaallisia voimakeinoja sisältävän virka-avun antamisen yhtenä edellytyksenä näyttäisi nimittäin olevan, että poliisi tarvitsee sotilaallisten voimakeinojen käyttöä edellyttävää virka-apua. Lisäksi maininta sotilaallisten voimakeinojen käyttämisestä rikoslain 34 a luvussa tarkoitettujen rikosten estämiseen tai keskeyttämiseen on sääntelyn tavoitteiden näkökulmasta

liian laava, kun otetaan huomioon, että rikoslain kyseisessä luvussa säädetään rangaistaviksi myös terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu, terroristiryhmän johtaminen, terroristiryhmän toiminnan edistäminen ja terrorismin rahoittaminen. Sääntely on laissa rajattava koskemaan sellaisia rikoslain 34 a luvussa tarkoitettuja vakavia tekoja, joiden välitön estäminen tai keskeyttäminen on välttämätöntä muiden henkilöiden hengen tai terveyden suojelemiseksi, eikä tekoa ole mahdollista estää tai keskeyttää sotilaallisia voimakeinoja lievemmillä keinoilla.

Kolmanneksi lakiin on lisättävä säännökset voimakeinojen käytössä noudatettavista suhteellisuuden vaatimuksista ja seikoista, joihin on kiinnitettävä huomiota nimenomaan sotilaallisten voimakeinojen käytön puolustettavuutta arvioitaessa. Tällaisia säännöksiä sisältyy nykyisin esimerkiksi poliisilain 27 §:n 1 ja 2 momenttiin, aluevalvontalain 31—33 §:ään ja kulkuneuvon pysäyttämisestä annetun sisäasiainministeriön asetuksen 5 ja 21 §:ään.

Päätöksenteko virka-avun antamisesta. Virka-apua pyytää 4 §:n 2 momentin pääsäännön perusteella sisäasiainministeriö puolustusministeriöltä, ja sen antamisesta päätetään valtioneuvostossa. Esityksen perusteluista ilmenevä tarkoitus on, että päätös virka-avun antamisesta tehdään valtioneuvoston yleisistunnossa. Tästä on tarpeen lisätä lakiin nimenomainen maininta.

Yhteiskunnan erittäin tärkeää toimintaa välittömästi ja vakavasti vaarantavassa kiireellisessä tapauksessa virka-apua voi ehdotuksen mukaan pyytää poliisin ylijohdo pääesikunnalta, joka välittömästi päättää virka-avun antamisesta. Pyynnöstä ja päätöksestä on tällöin ilmoitettava viipymättä valtioneuvostolle.

Virka-apuasian poikkeuksellisen luonteen takia on valiokunnan mielestä aihetta harkita kiiretilanteissa noudatettavan menettelysääntelyn tarkistamista niin, että päätöksen virka-avun antamisesta tekee puolustusministeriö sisäasiainministeriön pyynnöstä. Tällöinkin päätöksenteon edellytyksenä tulee valiokunnan mielestä olla, ettei valtioneuvostoa ole mahdollista saada

riittävän nopeasti koolle. Tästä on syytä lisätä lakiin maininta. Eesityksen perustelujen mukaan valtioneuvosto voi sille tehdyn ilmoituksen perusteella päättää jo aloitetun virka-aputoiminnan jatkamisesta tai lopettamisesta. Tästäkin asiasta on tarpeen lisätä lakiin nimenomainen säännös samoin kuin siitä, että ehdotuksessa tarkoitettu ilmoitus tehdään valtioneuvoston lisäksi tasavallan presidentille.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta esittää,

*että lakiehdotus voidaan käsitellä taval-
lisen lain säätämisyjärjestyksessä vain,
jos valiokunnan sen 4 §:n 1 momentista
tekemät valtiosääntöoikeudelliset hu-
mautukset otetaan asianmukaisesti hu-
mioon.*

Helsingissä 12 päivänä huhtikuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kimmo Sasi /kok
vpj. Arja Alho /sd
jäs. Leena Harkimo /kok
Roger Jansson /r
Miapetra Kumpula /sd
Annika Lapintie /vas
Outi Ojala /vas
Reino Ojala /sd

Markku Rossi /kesk
Simo Rundgren /kesk
Ilkka Taipale /sd
Astrid Thors /r
vjäs. Toimi Kankaanniemi /kd
Rosa Meriläinen /vihr
Veijo Puhjo /vas
Tapani Tölli /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sami Manninen.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Esitimme, että puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 4 §:n muuttamista koskeva hallituksen esitys voidaan käsitellä vain perustuslain 73 §:n tarkoittamassa vaikeutetussa säätämisyjärjestyksessä.

Toisin kuin valiokunnan lausunnossa arvioidaan, katsomme, että esityksellä raskaan aseistuksen käytöstä puolustusvoimien virka-avun muodossa poliisille luodaan uusi toimivaltuus rauhan aikana. Tätä kantaa puoltavat myös valiokunnan kuulemat asiantuntijalausunnot. Väite siitä, että lakiehdotus ei toisi merkittävästi uusia toimivaltuuksia puolustusvoimille, koska ehdotusta voidaan perustella poliisin tehtävillä ja niiden hoitamiseksi tarkoitetuilla valtuuksilla nojautuen poliisilain 27 §:ään, on asiantuntijalausuntojen mukaan kestävä.

Sodan aikana voidaan useisiin ihmisten perus- ja ihmisoikeuksiin puuttua sotilaallisten voimakeinojen käytöllä kansakunnan ollessa sotatilassa tai vastaavassa kriisissä. Nyt käsillä oleva hallituksen esitys laajentaa kuitenkin näiden keinojen käyttämisen rauhan aikaiseen terrorismin torjuntaan.

Hallituksen esityksen perusteluihin on toimivaltuuksien käytöstä kirjoitettu muun muassa seuraavat perustelut:

"Sotilaallisia voimakeinoja saatettaisiin tarvita esimerkiksi tilanteessa, jossa terroristien haltuun ottama ilma-alus olisi tulossa Suomen ilmatilaan taikka se olisi Suomen ilmatilassa poistunut lentoreitiltään suunnaten lentonsa kohti yhteiskunnan kannalta erittäin merkittävää ja tuhoutuessaan laajalle alueelle tuhoa tai vakavaa vaaraa aiheuttavaa kohdetta, esimerkiksi ydinvoimalaa. Tällainen ilma-alus saattaisi suunnata lentonsa myös kohden huomattavaa taajamaa taikka paikkaa, jossa on koolla valtion ylintä johtoa."

Esityksen perusteluiden ja valiokunnan asiantuntijakuulemisen perusteella on käynyt ilmeiseksi, että puolustusvoimien asevoimaa voitai-

siin käyttää rauhan aikana viattomien sivullisten uhraamiseksi pakottavalta näyttävän terrorihyökkäyksen torjumiseksi. Tällaisella voimankäytöllä puututtaisiin peruuttamattomasti muun muassa viattomien lentomatrustajien ja mahdollisesti muiden sivullisten perusoikeuksien suojaan.

Perustuslain 7 §:n mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen (7 §:n 1 mom.). Henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ei saa puuttua eikä vapautta riistää mielivaltaisesti eikä ilman laissa säädettyä perustetta (7 §:n 3 mom.).

Perusoikeuksien suoja ei ole ehdoton sillä tavalla, ettei niitä saisi missään olosuhteissa ja missään laajuudessa rajoittaa. Perusoikeusturvan kannalta on tärkeää, että rajoitukset kyetään pitämään mahdollisimman vähäisinä (Esitys perustuslakien perusoikeussäännösten muuttamisesta HE 309/1993 vp, s. 29/II).

Perusoikeuksilla on kuitenkin tietty ydinalue, jonka suojaan puuttumista ei tule sallia. Lähtökohtana on, että aina kaikissa tapauksissa syväälle käyvät, poikkeukselliset tai summaariset rajoitukset merkitsevät sellaista puuttumista perusoikeuteen, että ne eivät ole toteutettavissa tavallisella lailla (HE 309/1993 vp, s. 30/I). Jos lainsäädännössä — vaikkakin vain perusteluiden tasolla — lähdetään siitä, että viattomien sivullisten henki voidaan uhrata terrorihyökkäyksen pysäyttämiseksi, hyväksytään sivullisten ihmisten perusoikeuksien suojan poikkeuksellinen ja summaarinen rajoittaminen.

Kuten valiokunnan lausunnossakin sinänsä oikein todetaan, ehdotetun säännöksen pulmaksi muodostuu se, että puolustusvoimilla ei ole voimassa olevan lainsäädännön eikä ehdotetun lain perusteella toimivaltaa käyttää sotilaallisia voimakeinoja rikosten estämiseksi tai keskeyttämiseksi Suomen alueella. Lisäksi lausunnossa kiinnitetään huomiota siihen, että säännökset yksittäisen poliisimiehen toimivallasta soveltu-

vat hyvin huonosti toimintaperusteiksi tilanteeseen, jossa on kysymys poliisin poikkeukselliseksi tarkoitettusta mahdollisuudesta saada puolustusvoimilta sotilaallista voimankäyttöä sisältävää virka-apua. Lausunnon mukaan poliisilla ei lähtökohtaisesti ole oikeutta käyttää virkatehtävässä millaisia sotilaallisia voimakeinoja tahansa, eikä puolustusvoimilla ole ehdotetun sääntelyn perusteella oikeutta käyttää muita kuin poliisin toimivaltaan nojaavia voimakeinoja eli puolustusvoimilla ei olisi itsenäistä voimankäyttövaltuutta näissä tilanteissa. Näistä oikeista perusteluista huolimatta valiokunnan enemmistö ei kuitenkaan ole päätenyt mielestämme johdonmukaisesti oikeaan lopputulokseen.

Poliisin voimankäyttövaltuuksia on rajoitettu poliisilaisissa. Ehdotuksen mukaan nämä rajoitteet koskisivat siis myös puolustusvoimien virka-aputehtävää suorittavia.

Poliisilain 2 §:ssä säädetään poliisin toiminnan yleisistä periaatteista. Säännöksen 1 momentin mukaan poliisin on toimittava asiallisesti ja puolueettomasti sekä sovinnollisuutta edistäen. Poliisin toimenpiteet on suoritettava aiheuttamatta suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi. Toimenpiteiden on oltava perusteltuja suhteessa tehtävän tärkeyteen ja kiireellisyyteen sekä tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttaviin seikkoihin. Niin ikään tärkeä säännös on määräys, jonka mukaan poliisi ei saa puuttua kenenkään oikeuksiin enempää kuin poliisin tehtävän suorittamiseksi on tarpeen. Puolustusvoimien raskaan aseistuksen käyttämisessä ei voida käytännössä noudattaa poliisilaisissa ja rikoslaissa (RL 4:6) olevia voimankäyttöä koskevia säännöksiä.

Asiantuntijanäkemykseen viitaten voidaan todeta, että puolustusvoimien sotilaallisen voiman käyttämisvaltuus poliisin terrorismin vastaisessa toiminnassa ollaan esityksessä istuttamassa paljon vaatimattomammille toimenpiteille luotuun lainsäädännölliseen rakennelmaan ja näin menetellen ollaan tyytymässä asian tärkeyteen nähden luvattoman epäselviin ja väärin sijoitettiin toimivaltajärjestelyihin. Mielestämme esityksessä voimakeinojen käytöstä päättäminen ja mahdollisten viattomien sivullisten hengen uh-

raaminen terroritekojen estämiseksi tai keskeyttämiseksi ovat asioita, joita ei voida hyväksyä ainakaan näin vähäisellä eettisellä pohdiskelulla siitä, missä tilanteissa näihin keinoihin voitaisiin turvautua. Sotilaallisten voimakeinojen käyttämisen yhteydessä ei ole mitenkään itseltään selvää eikä usein edes todennäköistä, että toimenpiteen vaikutukset koskettavat vain joitakin määrättyjä terroritekoon syyllistyviä henkilöitä (vrt. Moskovassa Duprovka-teatteriyleisön kaappaus 2002 ja Pohjois-Osetiassa Beslanin koulukaappaus 2004).

Ajatus siviileitä kuljettavien, reitiltään eksyneiden matkustajakoneiden tähtäämisestä armeijan raskailla aseilla nostaa esiin aivan uudenlaisen vaaratilanteen. Esimerkiksi Saksan liittotasavallassa, jossa vastaavanlainen laki on voimassa, tällaisia "läheltä piti" -tilanteita, joissa matkustajakone on harhautunut reitiltään teknisen vian vuoksi, on ollut useita viimeisten vuosien aikana. Hallituksen esityksessä lentomat-kustajien turvallisuus sivuutetaan kuviteltaessa Yhdysvalloissa New Yorkiin ja Washingtoniin 11. syyskuuta 2001 matkustajakoneilla tehtyjen terrori-iskujen toistuminen Suomessa.

Katsomme samoin kuin eräät asiantuntijat, että tässä tapauksessa poliisin toimivaltaa ei voida perustaa hätävarjelu- tai pakkotilasäännöstöön. Poliisin käyttäessä voimaa sen toiminnan on nojattava nimenomaisesti toimivaltasäännöksiin. Hätävarjelukonstruktio ei nyt tarkoitettuna kaltaisissa tilanteissa tule kysymykseen siksi, että sen lähtökohtana on oikeudettoman hyökkäyksen torjumiseksi välttämätön hätävarjeluteon kohdistaminen hyökkäyksen subjektin ts. tässä tapauksessa terroristiin (ks. HE 44/2002 vp, s.144). Pakkotilasta on tuon hallituksen esityksen perusteluissa nimenomaisesti todettu, että "ihmishengen riistäminen ei pakkotilasäännöksen nojalla voi olla sallittua tai oikeudenmukaista" (HE 44/2002 vp, s. 123).

Perustuslakiuudistuksen yhteydessä säilytettiin mahdollisuus niin sanottujen poikkeuslakien säätämiseen. Uudistuksessa määriteltiin poikkeuslaki tarkoittamaan perustuslain säätämisyjärjestyksessä säädettyä lakia, joka perustuslain sanamuotoa muuttamatta merkitsee asiallis-

ta poikkeusta perustuslaista. Perustuslain 73 §:n 1 momentissa poikkeuslakimahdollisuuden käyttöalaa rajattiin käyttämällä ilmaisua "perustuslakiin tehtävä rajattu poikkeus". Ilmaisua "rajattu poikkeus" viittaa ensi sijassa poikkeuksen alan asialliseen rajoittamiseen. Poikkeuslain tulee olla selvästi rajattu suhteessa perustuslain kokonaisuuteen. (Esitys uudeksi Suomen Hallitusmuodoksi HE 1/1998 vp, s.124/II ja s. 125/I).

Perustuslain säätämisen yhteydessä omaksuttiin periaate poikkeuslakien rajoittamisesta minimiin. Vaatimus poikkeuksen rajatusta luonteesta merkitsee, ettei poikkeuslailla voida puuttua perustuslain keskeisiin ratkaisuihin, kuten perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuteen ja eduskunnan asemaan ylimpänä valtioelimenä. Säännöksen lähtökohtana on, että poikkeuslakimenettelyn käyttöön suhtaudutaan pidättyvästi ja perustuslaista tehtävien poikkeusten ala rajoitetaan mahdollisimman kapeaksi.

Esitys puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 4 §:n muuttamisesta puuttuu useisiin perus- ja ihmisoikeuksiin ja sisältää eräissä tapauksissa äärimmäisten voimankäyttövaltuuksien uskomisen jopa poliisin ylimmälle johdolle. Koska hallituksen esitystä ei voida osittaisillakaan muutoksilla saattaa perustuslain mukaiseksi ja koska poikkeuslakiin ei ole aihetta turvautua tässä asiassa, esitys tulisi mielestämme myöhemmässä valiokuntakäsittelyssä esittää hylättäväksi.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus tulee käsitellä perustuslain 73 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

Helsingissä 12 päivänä huhtikuuta 2005

Annika Lapintie /vas
Outi Ojala /vas

Rosa Meriläinen /vihr
Veijo Puhjo /vas